

Diarienummer LI2026/01620

2025-11-14

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

li.remissvar@regeringskansliet.se

li.eu-fonder.28@regeringskansliet.se

Remiss av EU-kommissionens förslag till Europaparlamentets och rådets förordningar för perioden 2028-2034

Ärendebeskrivning/Sammanfattning

Kommunförbundet Jämtland Härjedalen med dess åtta medlemskommuner välkomnar möjligheten att svara på remissen gällande parlamentets och rådets förslag på en övergripande EU-fond under delad förvaltning. Remissmaterialet är omfattande och Kommunförbundet Jämtland Härjedalen ger nedan synpunkter på en avgränsad del av materialet som i högre utsträckning berör dess medlemskommuner:

- Förslag om inrättande av Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och sjöfart, välbefinnande och säkerhet (COM (2025) 565),
- Förslag till fastställande av villkoren för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma jordbrukspolitiken (COM (2025) 560),
- Förslag till inrättande av Europeiska socialfonden som en del av den nationella och regionala partnerskapsplanen (COM (2025) 558).

Den europeiska sammanhållningspolitiken spelar en avgörande roll för Jämtlands läns utveckling. Jämtlands län har särskilda utmaningar såsom stora geografiska avstånd, en mycket låg befolkningstäthet, begränsade ekonomiska resurser och en ekonomi som är konjunkturkänslig och beroende av naturresurser. Därtill bidrar den demografiska utvecklingen med allt större kompetensförsörjningsutmaningar, vilket riskerar påverka både den offentliga välfärden och företagens tillväxt. För att möta dessa utmaningar och samtidigt utnyttja de möjligheter och den potential som finns i länet är sammanhållningspolitiken en fortsatt central drivkraft.

Övergripande kommentarer

Kommunförbundet Jämtland Härjedalen är positiv till ambitionen att förenkla budgeten för att hjälpa medlemsstaterna och deras regionala och lokala aktörer att adressera prioriteringar och utmaningar på ett effektivt och samordnat sätt. Den ökade flexibiliteten kan bidra till att stater, regioner och lokala aktörer som Kommunförbundet Jämtland Härjedalens medlemskommuner bättre kan använda budgetens möjligheter till att möta plötsliga utmaningar, vilket är viktigt i en osäker omvärld.

Kommunförbundet Jämtland Härjedalens medlemskommuner är dock djupt oroade av risken att nationella kuvert kan innebära minskat regionalt och lokalt inflytande över

fonder och program. Vi ser en risk att medlemsstater designar nationella planer med endast ett nominellt inflytande från regionala och lokala aktörer, och med enbart samhällsekonomisk nytta som motiverande faktor. Vi ser även en risk med att färre förvaltande myndigheter på nationell nivå innebär att makt över utvecklingsförutsättningar för vårt län koncentreras till färre aktörer med mindre kunskap om de platser som dess beslut berör. Ur ett demokratiskt perspektiv och för EU:s långsiktiga legitimitet är det av yttersta vikt att lokal och regional nivå fortsätter att vara en av huvudaktörerna i utformandet av sammanhållningspolitiken. Det nuvarande systemet utgör, trots dess brister, en grundpelare som för EU närmare dess invånare. Det gör att även lokala och regionala aktörer inte bara blir utförare av EU-politiken, utan även medskapare, som aktivt är engagerade i att skapa och legitimera det europeiska projektet.

Medan Kommunförbundet har förståelse för förslaget ökade fokus på prestation och måluppfyllelse väcks av det frågan om vem som ansvarar för risken ifall måluppfyllelse inte uppnås. I Jämtlands län finns många mindre aktörer med goda nätverk och hög kompetens. Det är viktigt att de inte avskräcks från att i framtiden söka finansiering för att de inte vågar ta risken att måluppfyllelse uteblir. För att undvika detta bör risken istället läggas på nationell nivå. Det är särskilt viktigt att strävan efter måluppfyllelse inte hindrar projekt av mer utforskande natur, där måluppfyllelse kan vara mer osäker men det finns stor innovationspotential. Det är också viktigt att EU och nationella regelverk är kompatibla när det gäller finansiering, så att aktörer inte måste redovisa dubbelt.

Detaljerade kommentarer

Synpunkter på förslaget om inrättande av Europeiska fonden för ekonomisk, social och territoriell sammanhållning, social och territoriell sammanhållning, jordbruk och landsbygd, fiske och sjöfart, välstånd och säkerhet (COM (2025) 565):

1. **Artikel 6: Partnerskap och flernivåstyre.** Kommunförbundet Jämtland Härjedalen välkomnar de tydliga skrivningarna om vikten av balanserad representation i partnerskapet, och särskilt att de lokala, rurala och civilsamhälleliga perspektiven lyfts fram.
2. **Artikel 10: Gleshetsallokering.** Kommunförbundet Jämtland Härjedalens medlemskommuner är liksom samtliga regioner och kommunförbund i norra Sverige djupt oroade över avsaknaden av särskild allokering av medel till de nordliga glest befolkade områdena. De nordliga glest befolkade områdena bör även fortsatt omfattas av särskilda åtgärder och erhålla ytterligare finansiering för att kompensera för de allvarliga naturbetingade eller demografiska nackdelar som avses i artikel 2 i protokoll nr 6 till 1994 års anslutningsakt. Även om det blir möjligt för medlemsstaterna att besluta om sådana allokeringar föredrar Kommunförbundets medlemmar att allokering fastslås i förordningen.
3. **Artikel 14: En framtung utbetalningstakt.** Det vore att föredra att större delar av budgeten binds till senare år i programperioden. Vid inträdet av en ny programperiod behöver alla relevanta aktörer tid för orientering och för att tillgodogöra sig nya arbetssätt och prioriteringar.
4. **Artikel 15: Återbetalning av förhandsfinansiering.** Förbundet ifrågasätter förslaget angående återbetalning av utbetalad för-finansiering som inte har använts upp inom 10 månader. En sådan tidsbegränsning riskerar skapa hinder för projekt med innovativ och utforskande ansats. Aktörer i Jämtlands läns

medlemskommuner har begränsad administrativ kapacitet och det gör att det kan ta tid innan projekt kommer igång och att begäran av utbetalningar är baktunga snarare än framtunga. Krav på återbetalningar ska inte äventyra möjliggörandet av långsiktiga investeringar.

5. **Artikel 20: Nationell medfinansiering.** Kommunförbundet Jämtland Härjedalen föredrar att den nationella medfinansieringen till den nationella och regionala planens insatser ska vara 50% för mer utvecklade regioner, inte 60% som föreslaget.
6. **Artikel 21: Förberedelse och inlämnande av NRP planerna.** Kommunerna i Jämtland Härjedalen anser att territoriella kapitel i de nationella och regionala planerna ska vara obligatoriska, och att 'where relevant' därför stryks. Den platsbaserade utgångspunkten är central för sammanhållningspolitiken. Vi vill också se starkare garantier för ett genuint genomförande av partnerskapen, så att insatserna blir ändamålsenliga och kan möta regionala och lokala utmaningar. Detta bör ske genom trepartspartnerskap, där regional nivå ingår tillsammans med nationell- och EU-nivå, snarare än att nationell nivå för en dialog med regionerna och EU separat.
7. **Artikel 74: Territoriella och lokala samarbetsinitiativ.** Kommunförbundet Jämtland Härjedalen välkomnar möjligheten att se fortsatt arbete med LEADER-metoden på våra landsbygder. LEADER utgör en viktig källa till mindre, flexibel finansiering som ofta är den enda möjligheten till stöd till civilsamhällesorganisationer på landsbygd.

Synpunkter på förslaget till Europaparlamentets och rådets förordning om fastställande av villkoren för genomförandet av unionens stöd till den gemensamma jordbrukspolitiken för perioden 2028-2034 (COM (2025) 560)

8. **Artikel 18: Leader.** Kommunförbundets medlemskommuner ingår i tre olika LEADER-områden, och ser stort värde i hur LEADER-finansierade initiativ bidrar till välbefinnande och stärkt kapacitet på landsbygderna. Vi vill lyfta vikten av LEADER-finansiering även i framtiden kan användas brett för att förbättra levnadsvillkoren på landsbygden. Därtill är det viktigt att medlemsstaterna får rimliga förutsättningar att stötta LEADER-områdena genom snabb och smidig handläggning av ansökningar. Vår erfarenhet är att de som söker om finansiering från LEADER har stort engagemang och entusiasm, och snabbt vill komma i gång med sina projekt. Med de långa handläggningstider och långsamma utbetalningstakt som råder idag riskeras sökandes entusiasm att dämpas med lägre kvalitet i projekten som konsekvens.

Synpunkter på förslag till inrättande av Europeiska socialfonden som en del av den nationella och regionala partnerskapsplanen (COM (2025) 558):

När det gäller ESF vill Kommunförbundet Jämtland Härjedalen understryka vikten av att det även i framtiden möjliggör kapacitetsförstärkning av lokala och regionala strukturer och samverkansprojekt för att skapa kapacitet hos aktörer att arbeta med kompetensförsörjning. Detta kan bland annat innebära kartläggning av kompetenskrav inom näringsliv och offentlig sektor, utveckling av samarbeten mellan berörda branscher, utbildningsanordnare och myndigheter samt insatser för att öka kommunernas förutsättningar att attrahera, rekrytera och behålla de kompetenser de behöver.

- 9. Artikel 4: Social innovation.** Kommunförbundet Jämtland Härjedalen välkomnar förordningens skrivningar om stöd till sociala innovationer, särskilt sådana på lokal och regional nivå för att kunna testa, utvärdera och skala upp innovativa lösningar på sociala behov. Det är av stor vikt att vi även framåt har utrymme att testa lokalt anpassade lösningar.
- 10. Artikel 5: Stöd för demografisk omställning.** Kommunförbundets medlemmar understryker vikten av regionalt och lokalt perspektiv på demografiska utmaningar, och föreslår därför att 'where appropriate' stryks, så att det blir obligatoriskt att i särskilda kapitel i de nationella och regionala partnerskapsplanerna adressera demografiska utmaningar. Vi understryker återigen vikten av regionala/territoriella kapitel, då de demografiska utmaningarna ser olika ut för landets olika regioner.

Avslutande reflektioner

Jämtlands län har tack vare EU:s stöd och investeringsmöjligheter med hänsyn till regionernas specifika utmaningar och potential sett en betydande utveckling inom en rad områden. Det har inte bara varit avgörande för tillväxten i länet, utan har också bidragit till att skapa viktiga mervärden för Sverige och för EU som helhet.

Sammanhållningspolitiken har gjort att mindre organisationer, kommuner och aktörer med liten institutionell kapacitet getts incitament att placera sig i större sammanhang, samarbeta och ta sig an att bidra till EU:s målsättningar. På så sätt har kommuner och regioner länkats samman med det europeiska projektet, vilket gett EU ökad legitimitet på lokal och regional nivå. Jämtlands läns kommuner hoppas på en framtida EU-budget som tar hänsyn till lokala förutsättningar.

För Kommunförbundet Jämtland Härjedalen

Niklas Daoson

Styrelsens ordförande